

Iemand steekt een kaarsje aan...

Christus Triumfatorkerk, 12 mei 2019

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Johannes 10: 22-30

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- stil gebed
- Intochtslied "Juich Gode toe, bazuin en zing" (Lied 100: 1 en 2)
- Aanvangswoord
- Groet
- Bemoediging
- Psalm van de zondag: Psalm 23
Gelezen: "Genoeg" (NLB pag. 75)
Jij zoekt voor mij
groen, grazig gras.
Ik voel me vrij,
speel zonder jas.

En als ik blaas,
begrijp jij mij.
Loop ik op straat,
ben jij er bij.

In diepe nacht
maak jij het licht.
Jij houdt de wacht,
jij blijft in zicht.

Als ik jou heb,
heb ik genoeg.

Gezongen: 'Mijn God, mijn herder, zorgt voor mij' (NLB 23c: 1, 2 en 5)

- Kyriëgebed
- Glorialied: "Ik zal er zijn" (Sela – Hemelhoog 460: 1, 2 en 4)

Dienst van het woord

- Met de kinderen
Gebed
Gesprek
Lied: "Tien woorden rap" (<https://www.youtube.com/watch?v=fB0dsBZ-xUc>)
- Lezing: Johannes 10: 22-30
- Lied: "Omdat hij niet ver wou zijn" (Lied 528: 1, 2 en 3)
- Preek

"In Jeruzalem werd het feest van de Tempelwijding gevierd; het was winter"
Het feest van de Tempelwijding.
Chanoeka.

Drie jaar lang had de Grieks-Syrische vorst Antiochus Epifanes het meest erge gedaan wat je de gelovige joden kunt aandoen: hij had de tempel ontwijd door

er zijn eigen heidense afgodsbeelden in te zetten en er varkensvlees te offeren. We schrijven 168 tot 165 voor het begin van onze jaartelling.

Antiochus was een wrede heerser en hij probeerde de Griekse cultuur erdoor te drukken in Israel. Helleniseren. Hij eiste dat het joodse volk zich Grieks ging gedragen. Ze mochten niet meer uit de TeNach, uit het oude Testament, lezen. Ze mochten niet meer tot JHWH, de God van Israël, bidden. Ze mochten geen feestdagen vieren of de sabbat houden.

Soldaten keken erop toe. Het was een waar schrikbewind. Er werd zelfs in het heilig der heilige een heidens altaar opgericht. Niet de Ene, de God van Abraham Isaak en Jacob werd daar vereerd, maar Zeus – de Griekse oppergod. En de joden – ze werden verplicht onreine dieren te offeren aan een onreine god op de meest heilige plaats die ze kende. De tempel in Jeruzalem, de plaats waar God voet zet op deze aarde. De *pied á terre* van God. Gods huis, Gods woonplaats. Het vervulde hen met afschuw.

Enkelen kwamen in opstand. Ze vluchten de heuvels in en bracht een vrijheidsleger op de been. Ze begonnen een guerrillaoorlog. De Makkabeeërs gingen ze heten. En drie jaar lang vochten ze tegen de Syriërs.

En de slaagden! Na drie jaar verdreven ze de Grieken. Op de 25ste dag van Kislev in het jaar 165 v. Christus waren de joden opnieuw vrij! Voor even – maar toch!

De Makkabeeërs haasten zich naar de tempel. De tempel werd gezuiverd. Het heidense altaar werd verwijderd, net als alle onreine dieren. De menora – de achtarmige kandelaar die altijd brandde in de tempel, als teken van Gods aanwezigheid, was gedoofd. Ze zochten naar de speciale, zuivere olie die nodig was om hem aan te steken. Want het kost acht dagen om nieuwe olie te maken. Ze zochten en zochten, en alles wat ze konden vinden was een heel klein kruikje, met net genoeg olie om de menora een dag te laten branden.

Ze staken de menora aan. En gingen aan de slag om de olie te maken.

En toen gebeurde het wonder. Het wonder van Gods aanwezigheid. De olie raakte niet op. Acht dagen lang brandde de menora op dat hele klein beetje olie. Tot de nieuwe olie klaar was.

Dat is het Chanoekafeest. Sinds 165 v Christus wordt het jaarlijks gevierd. Achtdagen lang. Een dag feest voor iedere dag waarop de menora brandde op dat klein beetje olie.

Tot op de dag van vandaag wordt het Chanoekafeest gevierd.

En dus ook in het jaar dertig na Christus, Als Jezus in Jeruzalem is, tijdens het feest van de Tempelwijding, tijdens het Chanoekafeest dus.

Johannes grijpt dit tempelfeest aan om dit verhaal te vertellen: een verhaal over Jezus als Gods nieuwe tempel. Het was winter en Jezus wandelde op en neer in de tempel, in de zuilengang, de Stoa van Salomo. Jezus kuiert daar niet, hij geeft er onderricht, terwijl hij op en neer loopt, zoals de stoïcijnen, de Griekse filosofen, dat in die dagen doen. Waar de Stoa in Athene beroemd om is geworden. De filosofische gesprekken en leerhuizen van Socrates en Aristoteles. Met een paar woorden schetst de evangelist Johannes ons Jezus als wijsheidsleraar die Joden en Grieken van God wil vertellen. Als Messias van Israël is hij ook de heiland van de wereld.

En om welke vraag draait het vandaag? Om de vraag: Waar kan een mens God ontmoeten?

Voor de joden was dat natuurlijk glashelder: Van oudsher in de tabernakel, de heilige tent die Israël op reis door de woestijn vergezelde. Later in het godshuis dat door koning Salomo, Gods gezalfde, werd ingewijd. En na het Chanoekafeest natuurlijk ook weer in de tempel, de herbouwde tempel van na de Babylonische ballingschap. Hier dus. In deze tempel. Hier woont God.

Voor de omstanders in de zuilengang van Salomo was het glashelder.

Voor Jezus ligt het genuanceerder.

“Niet allen hier, in de tempel”, zegt Jezus vandaag in zijn leerhuis. “God is niet gebonden aan een plaats. God is niet statisch. God is zichtbaar geworden in mij.”

En daar komende vragen, in de zuilengang van Salomo. Daarin kunnen de omstanders niet zomaar in meegaan. Bent u nu wel of niet de Messias? “Zeg het ons ronduit. Houdt ons niet langer in het onzekere.”

Daar gaat het gesprek mis.

Ze geloven Jezus niet. Ze kunnen hem niet geloven. En ja, als je de mens die van God getuigt niet gelooft, hoe kun je dan vanuit je hart met elkaar over geloof spreken. Hoe kan je ooit de stem van God horen als je niet gelooft, als je niet durft toegeven aan het wonder in je leven, of beter gezegd aan de verwondering. De Makkabeeërs staken de menora aan, terwijl ze wisten dat ze niet genoeg olie hadden om hem te laten branden. Maar ze deden het in een heringewijde tempel *uit geloof*. Geloof dat God weer dichtbij was. En dat hielp. God bleef dichtbij.

Jezus antwoordt: “Ik heb jullie allang antwoord op die vraag gegeven, maar jullie geloven mij niet. Met wat ik zeg en doe breng ik God in jullie midden, maar jullie zien het niet, jullie willen het niet geloven. Kennelijk horen jullie niet tot mijn schapen, anders zou je mijn stem herkennen en mij vertrouwen. Je zou mij volgen om daarmee God te dienen. Ik en de Vader zijn één.’

Johannes probeert zo onomwonden mogelijk te belijden dat God in Jezus concreet, dichtbij, vlees en bloed is geworden. Als je Jezus hebt gezien, heb je de Vader gezien. Huiselijker gezegd: Als je God wilt zien, kijk dan naar Jezus, dan ben je warm. ‘De Vader is één met mij en ik ben één met de Vader.’ Maar ja – dat is voor de dienaars in de tempel, de rabbi’s, de farizeeërs, de Schriftgeleerden wel een stap te ver. God eer je hier – in Zijn tempel. Wat Jezus hier zegt – wie mij heeft gezien, heeft de vader gezien – dat klinkt hen godslasterlijk in de oren. Alsof de dagen van de goddeloze Antiochus Epifanes zijn weergekeerd. En ze staan klaar om Jezus te stenigen. Het was winter. De sfeer is koud en kil.

Hoe lang houdt u ons nog in het onzekere?

Hoe lang nog Heer?

Die vraagt blijft hangen.

Ondanks Chanoeka was Israël en Jeruzalem opnieuw bezet, ditmaal door de Romeinen. Wanneer komt de werkelijke bevrijding?

Ondanks Pasen – drie weken terug. Een vrolijke viering voor leven en nieuw begin, en twee vrolijke diensten daarna over de Emmaüsgangers en vorige week over de opstanding, zoals Paulus die beschrijft in I Kortine 15. Ondanks dat feest gaat ook ons leven gewoon door. Hoe lang nog voor het echte rijk van vrede aanbreekt? Hoe lang nog, Heer: oorlog en geweld. Ver weg en dichtbij, Antwerpen, de Brunsummerheide, de Scheveningse bosjes. Hoe lang blijft deze schepping nog onaf? Wat betekent opstanding nu werkelijk in ons leven, Heer?

Hoe lang duurt het nog, voordat we er iets van zien, van die goede God, van dat beloofde koninkrijk?

Waarom laat God zich niet vaker, waarom niet overtuigend zien? Waarom grijpt God niet in?

Waarom blijft het allemaal zo in het vage, in onzekerheid? Soms spreekt alles die mooie woorden van het geloof tegen. Het is winter.

Of niet? Want tegenover de kilheid van het leven, met de vragen en onzekerheden die nu eenmaal met het leven gepaard gaan, plaatst Jezus een ander beeld. “Mijn schapen luisteren naar mijn stem, ik ken ze en zij volgen mij. Ik geef ze eeuwig leven: ze zullen nooit verloren gaan”. Tegenover het wantrouwen. De kritische vragen. De onwil mee te gaan in de belofte, het visioen van Gods Koninkrijk en daaruit te leven, daar tegenover plaatst Jezus liefde, en de verzekering dat wie hem toebehoort niet verloren gaat. Tegenover de kilheid en koude van de winter geeft Jezus een warme tegenstroom van zijn belofte.

Ergens steekt iemand een kaarsje aan. Niemand weet hoe lang het blijft branden. Wanneer het uitwaait of opbrandt. Maar dat kaarsje brandt. Nu. Het verspreid licht en warmte.

De winter verdwijnt. Het wordt voorjaar. Het leven keert terug. Voor wie het wil zien en durft te voelen.

Amen

- Orgelspel
- Lied: “U kennen, uit en tot u leven” (Lied 653: 1, 6 en 7)
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader

- Collecte
- Slotlied: "Zolang wij adem halen" (Lied 657: 1 en 4)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"